

En ørkenvandring

Humanistisk forskning 1998-2002

DEBAT

Humanistisk Forskning Det 21. århundrede: Videnskab- Virkelighed -Vision Strategiplan 1998-2002

Statens Humanistiske Forskningsråd 1996

AF BENTE ROSENBECK

Skuffelse er den første reaktion på Statens humanistiske Forskningsråds strategiplan 1998-2002 med titlen *Det 21. århundrede: Videnskab-Virkelighed-Vision*. Skuffelse over at vi nu bliver præsenteret for den tredje handlingsplan, der ikke har medtaget kvinde-kønsforskning som et satsningsområde eller indsatsområde, som det nu hedder i den nye plan.¹ Og om vi har prøvet at gøre en indsats.

Plan ét kom dumpende ned fra himlen i 1989, og vi havde stadig "Aktionsplanen for forbedrede vilkår for kvindeforskning". Så var det bare om at glæde sig over den tværfaglige vinkel, som var kommet ind i forskningsstrategien, hvor der blev talt om satsningsområder frem for discipliner. Samme år som den første strategiplan udløb, nemlig i 1992, sluttede også aktionsplanen, og på trods af ihærdige forsøg, blev der ikke oprettet nye særlige initiativer. Kvindeforskningen skulle integreres: institutionerne, det vil sige i forskningsrådene og de højere læreanstalter skulle selv videreføre arbejdet med at udvikle kvindeforskningen. Der blev i 1991 afholdt en konference på

Christiansborg: "Kvindeforskning og forskningspolitik" om fremtiden, Evalueringsgruppen kom med en række forslag i *Folketingets aktionsplan for kvindeforskning 1986-92. Evaluering*, som udkom 1992. Universitetsudvalget under Foreningen for kvinde- og kønsforskning udsendte et større idekatalog med forslag kaldet *Frem mod år 2000. Kvinde- og kønsforskning. Ligestilling*, som udkom 1992. Ideer var der nok af, men initiativerne og handlingerne få. Alle forsøg på, at få en politisk løsning endte med en høring på Christiansborg den 24. marts 1993 afholdt af Folketingets forskningsudvalg, hvor både ligestilling og kvindeforskning kom på dagsordenen. Her understregede Sonja Mikkelsen, at der i Folketinget var en positiv interesse for at sikre kvinde- og kønsforskningen. Men efterfølgende var det umuligt at få Undervisningsministeren eller Forskningsministeren til at foretage sig noget. Det sidste forsøg på at påvirke dem var et forslag om en udredning om kvinde- og kønsforskning og dens integration i forskning og undervisning/uddannelse, sendt fra Foreningen for kvinde- og kønsforskning i marts 1994. Det kom der heller ikke noget ud af.

Samtidig udkom den anden strategiplan, og den havde ikke inddraget kvinde- og kønsforskningen. Vi havde forsøgt – for under planlægningen af strategiplan 2 blev der efterspurgt ønsker fra universiteterne og fakulteterne, som igen indkaldte forslag fra institutter og centre. Jeg tror, at vores forslag på KUA blev nr. 21. Og det blev så det. Andre steder foregik det på samme måde, noget fingeraftryk havde kvinde- og kønsforskningen ikke sat sig i strategiplanen. Og det gik op for os, at vi måtte vente til 1997.

Læserne synes måske, at dette er et surt opstød, og det er lige, hvad det er, og jeg er ikke færdig med at brokke mig. Efterfølgende havde vi ikke anden strategi end et forslag, som også kom op på høringen: "kvindeforskere skal være mere frække til at søge de generelle programmer". Som sagt

så gjort. Og noget kom der da også ud af det, for nu at bryde negativiteten. Det lykkedes at få nogle ph.d.-stipendier i tilknytning til det nationale ph.d.-program: *Betydninger af køn i tværvideenskabeligt perspektiv*. Center for kvinde- og kønsstudier på Odense fik en netværksbevilling til netværket *Køn, natur, kultur*. Men dette arbejde, som nok kan siges at have givet en hel del afkast senest bogen *Between Monsters, Goddesses and Cyborgs* redigeret af Nina Lykke og Rosi Braidotti, kan heller ikke siges at have sat sig de store spor i den efterfølgende plan, hvilket andre netværk tydeligvis har. Ideen med netværk er at modne og forberede kommende satsninger. Netværket sendte da også et forslag til Det humanistiske Forskningsråd i foråret/sommeren 1995, da rådet indkaldte forslag til prioriteringsområder til den tredje strategiplan. Der blev også indsendt andre forslag bl.a. et om kønnet i historien og et om seksualitet, samtidig med at kvindeforskningscentre inspireret af den norske model gik sammen om at foreslå et overordnet satsningsområde i kvinde- og kønsforskning: *Køn i forandring*, en slags paraply, der kunne rumme nogle af de forslag, der blev sendt ind. Det kom der heller ikke noget ud af, så også strategien med at integrere kvinde- kønsforskningen er slået fejl. Jeg synes, at vi har forsøgt, det bedste vi har kunnet uden de store resultater.

Små resultater er der af og til. Diskussionen om den nationale forskningsstrategi har ført mange forskningspolitiske dokumenter med sig i 1996 bl.a. NASHU-rapporten² Her kunne man da glæde sig over, at kvinde- og kønsforskningen nævnes adskillige steder i gennemgangen af de humanistiske fagområder. Området er nævnt under tværfaglige studier og er sågar med flere steder i fagområdernes underafsnit "Satsningsområder og udviklingsprofiler" (f.eks. under gennemgangen af historie og litteratur), men når vi kommer til "Udkast til en humanistisk delstrategi" indfinder tavsheden sig. Der står dog en sætning i afsnittet

“Kulturformer og livsformer”, som jeg gerne vil fremhæve: “I det 20. århundrede har der i høj grad været sat fokus på kønnet og dets rolle i kultur og samfund. En indsats bør fastholde og videreudvikle dette perspektiv” (se p.130). Det var jo væsentligt, idet indsatsområder er de nye prioriteringer. Men man leder forgæves for at finde ud af, hvad der så menes med det. For ingen af de overliggende temaer eller underliggende konkretiseringer i indsatsområder tillægger køn nogen særlig betydning. Mestendels er det fraværende, men indsatsområdet “Velfærdssamfundets kultur og livsformer” nævner både familie og køn. Nu kunne man have håbet på en konkretisering af dette i den rigtige plan, der udkom omkring årsskiftet, men her er afsnittet blot røget ud. Til gengæld kan man så glæde sig over, at køn er nævnt i flere andre indsatsområder både den om videnskabshistorie og den om læreprocesforskning. Og billedsiden må man sige er feminiseret, der er sige og skrive et ærligt mandfolk, en familiefar på side 64. Medmindre barnet og skellet på p. 95 er af hankøn.

Men billedsiden retter ikke op på manglerne i den nye plan. Nogen har gjort en ihærdig indsats for at få køn med i visse dele af planen, som nævnt ovenfor. Den slags kommer ikke af sig selv. Men fraværet er også påfaldende f.eks. i tema 4: “Kulturarv og historisk forandring”. Her er køn ikke eksisterende. Dette på trods af, at NASHU-rapporten dog nævnte kvinde- og kønshistorie som et centralt emne fra de senere år. Vi er kommet lidt med i festtalerne (her planerne), men forsvinder igen i konkretiseringen og sandsynligvis i implementeringen. For jeg tror ikke et øjeblik på, at kvinde-kønsforskningen vil være i stand til at score et af de indsatsområder, der nævnes i handlingsplanen. Det er der måske flere grunde til, men en af dem er, at vi er og bliver et småfag. På trods af at både indsatsområder som dem om velfærdssamfundet og videnskabshistorie sagtens kunne udfyldes af kvinde- og kønsforskningen, så tviv-

ler jeg på, at vi vil løbe af med sejren. Så har vi kun den mulighed at koncentrere os om den individuelle forskning, eller at lade os integrere som enkeltforskere. Det er ikke nogen dårlig strategi, hvis vi var nogle flere og samtidig kunne kvalificere og udvikle kvinde- og kønsforskningens grundlagsproblemer. Integration bør ikke udelukke, at kvinde- og kønsforskningen kan blive et satsningsområde eller et indsatsområde. Integration er kun en halv strategi. For at en forskning kan integreres må den også videreudvikles. Derfor er det bekymrende, at ingen synes, at der skal satses på kvinde- og kønsforskningen som grundforskning, hvilket er en forudsætning for at kvalificere området, for at udvikle de videnskabskritiske potentialer og for at rekuttere nye forskere, der så kan bidrage til integration. Vi har ikke i Danmark som de andre nordiske lande formået at stå på to ben: integration og autonomi. I Sverige er det en generel forskningspolitisk holdning, at kønsforskning ikke kun har en intern videnskabelig betydning, men indeholder nye indfaldsvinkler på anden forskning og kan fremme ligestillingen på lang sigt.

Hidtil har Det humanistiske Forskningsråd kun haft et projekt per satsningsområde, men jeg har hæftet mig ved, at Det samfundsfaglige Forskningsråd også bevilliger støtte til individuelle projekter inden for strategiområderne, så måske er både det samt små programmer/projekter en mulighed.³ Det humanistiske Forskningsråd har dog også afsat en ramme til støtte af forskning, som ikke nødvendigvis falder inden for de strategiske områder. “Det drejer sig om støtte eller mindre projekter, som ikke ellers ville kunne realiseres inden for institutionernes basisbudgetter, f.eks. fordi de kræver et større netværkssamarbejde på tværs af fag og institutioner, fordi de rummer betydelige internationale elementer, eller fordi der kræves en særlig indsats inden for et område på enten ph.d.-, post.doc.- eller seniorforskerniveau” (p.56). Tør vi tro på den mulighed? Rent faktisk synes jeg, vi

har forsøgt med denne "bottom-up" strategi uden resultat, men vi må da gøre det igen.

Der er ikke sket de store fremskridt mellem den anden og den tredje strategiplan. Enkelte tilbageskridt er der også tale om. I strategiplan to stod der f.eks., at det var vigtigt, at der foregik en udjævning af kønsfordelingen i forskerstaben. Dette punkt er ikke fulgt op, man kønsspecificerer ikke engang sin egen statistik. I NASHU findes en oversigt over ansatte ved samtlige humanistiske fagområder og en oversigt over rekrutteringsbehov betinget af aldersafgang. Den ville være interessant at få kønsspecificeret? Selv om vi hører, at det dog går fremad, så går det sejt mange steder inden for humaniora. Der findes pt. ingen kvindelige universitetsansatte filosoffer i Danmark, af 105 historikere er mindre end 10 kvinder. Det er mig ubegribeligt, at ingen synes, det er et problem. Og de nyansættelser der er sket inden for de senere år, viderefører mandsdominansen. Interessant ville det også være med en statistik over uddelte midler? Af de første fem store rammebevillinger fra perioden 1988 til 1992 var ingen ledet af kvinder. I den efterfølgende plans 19 rammer, når jeg frem til 2 måske 3 kvinder i toppen. Hvor stor en andel udgør kvinder af de deltagende forskere? Jeg mindes endnu rammen "Sundhed, mennesker og kultur", hvor det var lykkedes kun at rekruttere mænd, hvilket var slående, når der til flere temadage om humanistisk sundhedsforskning var 90% kvinder. Hvorfor gælder kravet om, at den officielle forskningsstatistik skal kønsspecificeres ikke her? Hvad med mainstreaming, som er blevet en central del af den danske ligestillingsstrategi, og som burde betyde, at kønsaspektet inddrages i forskningsfeltet og i overvejelserne over deltagende forskere, hver gang større forskningsprogrammer vedtages?

Inden for det samfundsvidenskabelige hovedområde er det lykkedes, hvad der ikke er lykkedes for os, nemlig at få en rammebevilling i 1995 til projektet: "Køn, de-

mokrati og velfærdsstatens forandring".⁴ Er vi humanister bare dummere, eller er det, fordi det måske er lettere at skabe forståelse for nødvendigheden af den samfundsvidenskabelige kvindeforskning. Alle kan se dens relevans, når talen er om ligestilling, velfærdssamfundet og magt. Mens den humanistiske kvindeforskning som grundforskning har sværere ved at blive taget alvorlig. Det er en hypotese, som indirekte blev bekræftet i den svenske *Viljan att veta och viljan att förstå*, hvor Ebba Witt-Brattström på baggrund af et besøg i København konkluderer, at der i Danmark er stor fremgang for "spedning av kvindeforskningens resultat" (dvs. Kvinfo), men at der ingen støtte er til kvindeforskning. Der er jo noget absurd ved, at der gives støtte til information om kvindeforskning men ikke til kvindeforskningen selv. Det er dog i sidste ende her informationerne kommer fra.

Hvad vi skal stille op, ved jeg ikke. Jeg har selv forsøgt mig hos SHF 9-10 gange (i perioden 1992-97) med en ansøgning uden resultat undtagen én gang, hvor jeg fik penge til min disputats, hvilke vist ikke kan nægtes. Ellers har jeg fået afslag på afslag på ansøgninger, som har handlet om at etablere konferencer, netværk, publikationer m.v. inden for kvinde- og kønshistorie. Med den seneste Danmarkshistories repræsentation af både kvindelige historikere og kvindehistorie, troede jeg, at vi havde et godt grundlag for støtte. Ansøgningerne er også blevet erklæret støtteværdige, men har ingen penge fået. Har jeg slet ikke fået noget ud af det? Jo jeg får 2 point i bibliotekspenge for *Frem mod år 2000*. Det er da også noget, men der skal nok en bestseller til, før der er nogen ide i, at oprette en privat kvindeforskningsfond.

NOTER

1. Den første plan hed Humanistisk forskning – tradition og fornyelse: Strategi og handlingsplan. 1989. Den anden plan blev blot kaldt Strategiplan 1993-97.

2. *Forskning i Danmark. Humaniora. Status og strategiske perspektiver*. NASHU-rapport. Forskningsministeriet 1996.

3. Under indsatsområdet Videnskabshistorie nævnes, at det er på tide “at 1970’ernes danske universitetsmarxisme gøres til genstand for videnskabshistorisk behandling”. Jeg kunne forestille mig et parallelt emne, hvor kvindeforskningen gøres til genstand for videnskabshistorisk og videnskabsteoretisk behandling.

4. Det er f.eks. påfaldende, at det tværrådslige initiativ “Kønsbarrierer i de højere uddannelse og

forskningen” ikke medtænker en humanistisk dimension og derfor heller ikke opfylder behovet for humanistisk grundforskning. Det er da også en overvejelse værd, at man må gå til Strategiplanen for den samfundsvidenskabelige forskning får at få noget at vide om dette projekt. I den humanistiske optræder dette projekt med en linje i budgettet, og det er på en måde ikke så mærkelig, for det er blevet et sociologisk samfundsfagligt projekt. Men det kunne have været anderledes.

Bente Rosenbeck

Lektor

Center for Kvinde- og Kønsforskning

Københavns Universitet

En kommentar til Naturvidenskabelig forskning

DEBAT

Naturvidenskabelig forskning i
det 21. århundrede
Strategiplan 1998 – 2002

Statens Naturvidenskabelige forskningsråd
122 sider

AF **BODIL BRANNER**

Strategiplanen fra Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd (SNF) kan læses på flere planer. Den henvender sig primært til det politiske system, der jo bestemmer den overordnede ressourcefordeling af forskningsmidler, men den er også en vejledning for de naturvidenskabelige forskningsmiljøer i, hvordan SNF planlægger at prioritere midlerne. Samtidigt kunne man forestille sig, at planen tjente et bredere formål ved at give interesserede læsere et øjebliksbillede af de naturvidenskabelige problemstillinger og emner, som især optager danske og internationale forskere i disse år. Det gør planen også delvist, men teksten er af meget varierende formidlende kvalitet. Beskrivelserne er opdelt i afsnittene: Matematik, Datalogi, Fysik, Kemi, Biofag og Geofag. Den del, der omhandler Geofag, er specielt velskrevet og informativ. Hvorimod den del, der omhandler Biofag, generelt er vanskeligere tilgængelig. Man får det indtryk, at biofagene er så begunstigede, at de ikke har behov for at udnytte enhver mulighed for formidling.

Udover handlingsplaner og faglige be-

skrivelser indeholder heftet nogle få kommentarer af en anden art. Rådet beklager, at naturvidenskabelig indsigt generelt ikke opfattes på linie med anden kulturel indsigt, og ønsker at fremme initiativer til naturvidenskabelig formidling. Rådet peger også på det betænkelige i, at færre (for få) unge starter på en naturvidenskabelig uddannelse, og at andelen af kvinder i naturvidenskabelige akademiske stillinger ligefrem har været faldende inden for de sidste fem år.

Når man læser handlingsplanen og erfaringerne fra den tidligere strategiplan, træder det meget tydeligt frem, at forskningsrådets midler først og fremmest fordeles til grupper af forskere. Dette sker gennem rammebevillinger til forsknings-netværk, gennem større bevillinger til opbygning af forskningscentre og instrumentcentre, og ved medfinansiering af internationale projekter af forskellig art. Tendensen til at støtte grupper og centre er blevet stadigt tydeligere i Danmark gennem de senere år. Denne tendens forstærkes yderligere af dels Grundforskningsfondens oprettelse af andre centre dels de store europæiske netværk, der etableres og finansieres inden for EU. Forskningsrådets støtte af enkelt-individer sker stort set kun gennem ph.d.-stipendier, post.doc.-stipendier, de specielle Ole Rømer-stipendier, der skal gøre det muligt for særligt fremragende yngre danske forskere at vende tilbage fra udlandet, og som noget nyt (på forsøgsbasis) Poul Bergsøe-stipendier, der skal fremme mobiliteten mellem erhverslivet og universiteterne. Antallet af forskningsråds-ph.d.-stipendier er sat ned i forhold til tidligere, desuden er de fleste stipendier blevet knyttet direkte til større forskningsprojekter og centre. Antallet af post.doc.-stipendier er derimod sat op, og nogle af dem kan tildeles udlændinge. For at få gode forskningsvilkår bliver det altså af stadig større betydning at tilhøre en gruppe. Dette gælder, hvad enten man er teoretisk forsker eller afhængig af dyrt apparatur.

SNF reserverede tidligere ved hver udde-

ling af ph.d.-stipendier et (ud af ca 15) til en kvinde. Samtidigt med dette tiltag steg antallet af kvindelige ansøgere kraftigt. Jeg har forstået, at kvinderne i almindelig konkurrence om stipendierne normalt opnåede mere end dette ene, og at ordningen derfor kunne synes uden betydning. Jeg er nu overbevist om, at særordningen havde en gunstig motiverende effekt, ikke mindst på vejlederne, som blev stimuleret til at opmuntre og støtte velkvalificerede kvindelige studerende til at fortsætte i en forskeruddannelse. Nu er denne særordning desværre ophørt, og der er ikke indført en tilsvarende for post.doc.-stipendier. Jeg synes, man skulle have bibeholdt ordningen, og derudover udbredt den til andre typer af stipendier. Endvidere ville det være ønskeligt med stipendier, der gjorde det muligt for kvinder at genoptage en forskningskarriere, de måske havde afbrudt i en årrække efter en fuldført ph.d.-grad. På Københavns Universitet har det naturvidenskabelige fakultet i de senere par år opslået og besat nogle få Curie-stipendier, to årlige post.doc.-stipendier til kvinder. Disse stipendier blev bl.a. motiveret med en sådan mulighed for tilbagevenden.

Det naturvidenskabelige sprog er universelt. Der er en lang tradition for internationalt samarbejde, som bestemt ikke er blevet mindre med den øgede kommunikation over internettet. Desuden kan mange forskningsprojekter i dag kun gennemføres i et internationalt samarbejde. Det kan derfor ikke undre, at forskningsrådet understøtter dette aspekt ved uddelingen af stipendier. De færre ph.d.-stipendier, der vil blive uddelt, tænkes specielt brugt i forbindelse med hele ph.d.-studier i udlandet. Også post.doc.-stipendierne forventes givet til yngre forskere, som vil arbejde i udlandet, eller som vender hjem fra udlandet. Det er klart, at det kan være specielt svært for yngre kvinder at honorere disse forventninger. De er da også blødet op med bemærkningen: "Der kan dog lempes på kravene om mobilitet, hvis familiemæssige

forhold stiller uoverstigelige hindringer i vejen.”

I stedet for særordningen for ph.d.-stipendier ønsker SNF i denne strategiplan at “forsøge at gå nye veje ved at tilbyde et antal forskningslektorater eller -professorater reserverede kvindelige forskere, der som rollemodeller måske bedre kan motivere yngre kvindelige forskere og studerende til en akademisk karriere.” Det er et udmærket initiativ. Men jeg er overbevist om, at det er nødvendigt med initiativer på alle niveauer for at ændre situationen. Desuden er det vigtigt at tage initiativer, der naturligt inddrager de etablerede forskere (både mænd og kvinder) i en mentorrolle.

Der er forbavsende markante forskelle landene imellem på hvor stor en procentdel blandt de naturvidenskabelige forskere, der er kvinder. Procentdelen er mindre i Nord- og Mellem-Europa og større i Syd- og Øst-Europa. Det ser altså ud til at være sværere for en kvinde at gøre forskerkarriere i de økonomisk rigeste lande, hvor konkurrencen er særlig hård. Man kan endvidere bemærke – og undre sig over – at skillelinien mellem nord og syd falde sammen med skillelinien mellem udbredelsen af den protestantiske og katolske kirke/kultur. Inden for Nord-Europa har situationen stort set været stagnerende, dog værre i Danmark end i Norge og Sverige.

I 1995 udsendte det Naturvidenskabelige Uddannelsesråd under Undervisningsministeriet heftet Rekruttering af kvinder til Dansk Naturvidenskab. Uddannelsesrådet har samlet statistiske oplysninger om kønsopdelingen på de naturvidenskabelige fakulteter ved universiteterne i København, Århus og Odense og har desuden givet en række anbefalinger.

Uddannelsesrådet angiver tal for studerende, ph.d.-studerende, adjunkter, lektorer og professorer. Tal, det ellers er vanske-

ligt at skaffe. Kvindeandelen blandt de studerende varierer en del inden for de naturvidenskabelige fag, den er størst i biofag (op til 50%) og geofag, mindre på kemi og mindst på matematik, fysik og datalogi.

Det er specielt bemærkelsesværdigt, at datalogi, der har ekspanderet voldsomt, samtidigt har oplevet en meget stor nedgang i antallet af kvindelige studerende. I Sverige har man i Luleå reageret på det samme fænomen ved at starte særlige 2-årige indslusningsforløb for kvinder til datalogistudiet.

Uddannelsesrådet nævner under sine anbefalinger, at “norske erfaringer tyder på, at hvad stillingsinitiativer angår, er koordinering på overordnet niveau nødvendig for at få tilstrækkeligt omfang, kontinuitet og gennemslagskraft. Grunden hertil er måske, at på det niveau, der defineres af det enkelte fag, foregår stillingsprioriteringer, opslag og bedømmelser på snævert faglige præmisser. Sådan er de faglige miljøer opdraget, og det er tvivlsomt, om der kan/bør laves om på det indenfor en overskuelig tidshorison.” Planen fra SNF falder helt i tråd med dette. Uddannelsesrådet fortsætter: “Omfanget skal være sådan, at kvindeandelen bringes op over kritisk masse (f.eks. 15%) inden for fagområder, hvor den er særlig lav i forhold til andelen blandt fagets studerende.” Men glem ikke niveauet før de faste stillinger. Det er i de kommende år, senest om 10 år, at den store udskiftning af universitetslærere begynder. Så hvis vi ikke fortsat skal høre til blandt de lande, der har den laveste andel af kvindelige forskere i naturvidenskab, er det nu der skal handles.

Bodil Branner

Lektor

Institut for matematik

DTU

Teknisk-videnskabelig forskning

Strategiplan 1998 – 2002

DEBAT

Teknisk-Videnskabelig forskning Fornyelse og samarbejde gennem forskning Strategiplan 1998 – 2002

Statens Teknisk-Videnskabelige
Forskningsråd (STVF)

ANMELDT AF
MONA DAHMS

STVF's strategiplan

for teknisk-videnskabelig forskning i årene 1998 – 2002 indeholder ialt seks kapitler, af hvilke især kapitel 2 "En fornyende strategi" og kapitel 4 "Prioriterede områder" er interessante set fra en kvindesynsvinkel.

De væsentligste elementer i den fornyende strategi er:

- * Fornyelse via inddragelse af nye forskertalenter og nye forskergrupper.
- * Tværfagligt samarbejde f.eks. med sundhedsvidenskaberne, humaniora og samfundsvidenskaberne.
- * Aktiv indsats for at styrke samarbejdet med brugerne af forskningsresultaterne.
- * Aktiv formidling til brugerne og samfundet af forskningsprocesser og forskningsresultater.

De virkemidler, Rådet agter at tage i brug for at opnå den ønskede fornyelse, er bl.a.: Ingeniørvidenskabelige centre (IVC), Rammeprogrammer (RPG) og – som noget nyt – Talentprojekter (TLP). Formålet med TLP er at tilvejebringe risikovillig kapital for at give unge lovende forskere mulighed

for at afprøve "...idéer med et særligt potentiale for grænseoverskridende forskning." (s. 24).

Læses kapitel 2 med "kønsbriller" er det iøjnefaldende, at alle omtalte parter – "forskerne" (hvad enten der er tale om de unge, de gamle, de nye eller lederne) og "brugerne" af forskningen – er aldeles "kønsløse". I en tid hvor diskussionen om kvinders (manglende) deltagelse indenfor tekniske og naturvidenskabelige uddannelser er blusset kraftigt op igen og er nået helt op i Folketinget og Undervisningsministeriet, og hvor der fra Forskningsrådene er afsat 10 mill. kr. over 5 år til initiativet "Kønsbarrierer i de højere uddannelser og forskningen", er det ret bemærkelsesværdigt, at problematikken ikke nævnes med eet eneste ord på Strategiplanens ialt 78 sider.

Og det til trods for at et kønsperspektiv – efter min mening – kunne være relevant i flere sammenhænge. Således kunne forskningsfornyelsen vel ret beset godt tænkes at komme fra den "nye" forskergruppe, som kvindeforskere i denne sammenhæng ville udgøre? Og det der med tværfagligt samarbejde er normalt noget, kvinder er ret gode til, ligesom de også er gode til inddragelse af brugerbehov og til formidling.

I kapitel 4 er omtalt de af Rådet prioriterede områder, som er:

- * Bio- og miljøteknik;
- * Bygge- og anlægsteknik;
- * Informatik og elektronik;
- * Kemiteknik;
- * Maskinteknik;
- * Materialeteknologi.

Indenfor bio- og miljøteknik og herunder især indenfor områderne levnedsmiddelteknologi og miljøteknologi er der uddannet relativt mange kvindelige ingeniører. Det samme gør sig gældende indenfor kemiteknik, især området analytisk kemi. Det ville således være relativt let for STVF – dersom de ønsker det – at tilgodese et ligestillingshensyn indenfor den teknisk-videnskabelige forskning ved at opprioritere de områder, hvor kvinderne findes.

Det ville have tjent Rådet til ære, om de i det mindste havde omtalt problematikken vedrørende den skæve kønsfordeling, som helt sikkert gør sig gældende blandt de forskere og forskergrupper, som modtager støtte fra Rådet. Som det er nu, lades læseren i tvivl om, hvorvidt Rådet overhovedet er bevidst om, at kønsskævheden eksisterer og kunne udgøre et problem eller hvorvidt Rådet ikke agter at gøre noget aktivt for at mindske problemet.

Det skal til slut bemærkes, at kønssammensætningen i Rådet er 2 kvinder og 13 mænd, mens der i de fem faglige kommissioner med ialt 30 medlemmer sidder een (!) kvinde. Så måske er der en forklaring på kønsblindheden i STVF??

Mona Dahms

Lektor

Institut for Elektroniske Systemer

Aalborg Universitet